

A PÉNZVILÁG

GAZDASÁGPOLITIKAI-PÉNZÜGYI-TÁRSADALMI UJSÁG

XX. év 7. sz. Egész évre 20 P

Budapest, 1930 február 12

Megjelenik minden szerdán

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-körut 86. sz. • Telefon: József 322—95

Gál Jenő

ügyetlen és alaptalan gyanúsításai a Közuti megváltásával, a Nova alapításával és „bizonyos telkek juttatásával“ kapcsolatban

Néhány nappal ezelőtt a parlamentben, a fővárosi törvényjavaslat tárgyalása alkalmából dr. Gál Jenő ügyvéd és országgyűlési képviselő a Közuti Vasut 1923-ban történt megváltásával kapcsolatban azt a vádat emelte névszerint meg nem nevezett fővárosi bizottsági tagok ellen, hogy „*elorzták, elköttyavetyélték a főváros vagyonát és hogy ebből a vagyonból egyeseknek illeléktelenül osztályrész jutott*“. A képviselő előadása szerint, mikor a Beszkar megalakult és a főváros átvette a régi vállalat üzemét, ugyanakkor a Nova részvénytársaság óriási vagyonfőmeget vett át, amelynek a főváros kezére kellett volna jutnia. Gál Jenő azzal kérkedett a parlament nyilvánossága előtt, hogy ezekre a „tényekre“ okmányok alapján akar rámutatni.

A parlamentben elhangzott gyanúsítások óta két nyilatkozat hívta föl Gál Jenőt arra, hogy nevezze meg, kiket akar meggyanúsítani, illetve ismétlje meg vádjait az immunitás által nem védett helyen. Az egyik felhívást Buday Dezső, a kereszténypárt egyik vezére tette közzé, a másikat a Nova Közlekedési és Ipari Rt. igazgatósága. Gál Jenő a felhívásra nem adott egyenes választ, hanem prókátoroknál már megszokott csüréssel csavarással kitért a helytállás elől.

Gál Jenő ur „lemeze“, amelyet ezuttal is önmagát mesterségesen felizgatva nagy csinadrattával játszott le, már egyáltalában nem új. A múlt esztendőben egymásután kétszer szónokolta el vádaskodásait a fővárosi közgyűlésén. Az első esetben még csak válaszra sem méltatta senki nagy ágyunak szánt panamavádját, mikor aztán kedvenc témáját, amely ugylátszik, fixa ideájává lett, másodsor is kitergette, dr. Sipőcz Jenő polgármester kijelentette, hogy megindítja a vizsgálatot. Sajnálatos, hogy a polgármester még nem lépett a vizsgálat eredményével a közgyűlés nyilvánossága elé, noha tudomásunk szerint Gál Jenő felszólalása után nyomban rendelkezésére álltak a vádak és gyanúsítások tökéletes valótlanosságát igazoló, okmányokkal bizonyító adatok.

Ugy látszik, a prókátor urat ez bátorította fel, hogy undorító és rosszhiszemű Steckenpferdjén most már belovagoljon a parlamentbe, persze a képviselői immunitás védelme alatt. Nehogy azonban ezt a már patológikus szenzációhajhászást még tovább is

felelőtlenül üzhesse, A Pénzvilág ezennel okmányokkal bizonyítható hiteles tényekkel cáfolja meg a demokrata képviselő minden állítását, összes vádjait és gyanúsításait.

Miért váltotta meg a főváros a Közutit?

Az 1918-ik év őszén. nyomban a forradalom kitörése után, a felelőtlen fegyveres erőszak szocializálta a Közuti Vasutat. Egyszerűbben mondva: egyetlen tollvonással megsemmisítették a részvénytársaság jogait, a vasutat minden tartozékával együtt elrabolták. Egy Sajó nevezetű kalandor-mérnök lett a budapesti villamosközlekedés diktátora. Mikor a kommün bukása után a jogrend s ezzel együtt a magántulajdon szentsége helyreállott, nagy zavarban voltak az illetékes faktorok, miképpen lehetne a végkép lezüllesztett közlekedés által okozott rettenetes károkat helyrehozni? A Közuti nem volt hajlandó a villamost ismét birtokába venni. Maradt a vasut közpréda a „szocializáltság“ siralmas állapotában, mire az összes illetékes faktorok azt a kivezető

Háramlási vagyon és szabadvagyon

Csak el kell olvasni a Közuti és a főváros között 1895-ben létrejött alapszerződést és rögtön megállapítható, hogy dr. Gál Jenőnek az „elorzásra“ és „elköttyavetyélésre“ vonatkozó vádjai önmagukban összeomlanak, mert ha a tárgyalóbizottságban nem ültek csupa csalók és hamisítók, akkor nem is lehetett hárszálnyira sem eltérni az alapszerződésben a legvilágosabban körvonalazott feltételektől, valamint az építkezési (üzemi) beruházásokról, ingatlanokról stb., az évtizedek során minden alkalommal több illetékes hatóság küldöttei által felvett jegyzőkönyvektől és az ezek alapján minden alkalommal a kormányhatóság által fillérnyi pontossággal meghatározott tőkefelhasználások engedélyezéséről kiállított okmányoktól.

Az alapszerződés előre megállapította mindazokat a vagyontárgyakat, amelyek majdan megváltás, illetve háramlás tárgyát fogják képezni és tökéletes világossággal körvonalozta viszont azokat a vagyonértékeket, amelyek a megváltás, illetve háramlás alkalmával szabadvagyonként a Közuti Vaspálya Társaság rész-

utat választották, hogy a főváros váltsa meg a Közuti Vasut üzemét. Az 1895. év szeptember hó 5-én létrejött alapszerződés értelmében, amely 50 esztendőre kötött, a fővárosnak 1923. évi január hó 1-én nyílt meg a joga a Közuti Vaspálya üzemének megváltására, az alapszerződésben körvonalazott feltételek mellett. Már jóval előbb megindultak az erre irányuló tárgyalások, mégpedig a fővárosra ideális körülmények között; mert hiszen a vasut szocializálva volt és a másik tárgyalófél, a Közuti Részvénytársaság nem volt legfőbb vagyonértékei birtokában. A város megalapította a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Részvénytársaságot azzal a programmal, hogy a megváltott vasutat tényleg ez fogja átvenni és üzemben tartani. Az 1923-ik évi augusztus hó 23-án irták alá a létrejött megváltási szerződést a főváros, illetőleg a Beszkar, valamint a Budapesti Közuti Vaspálya Rt. képviselői. A Beszkar részéről Folkusházy Lajos és Buday Dezső, a Közuti részéről dr. Bódy Tivadar és Simonsils Elemér aláírása olvasható a szerződésen, mint előttemező tanuk pedig dr. Laufer Lajos és Perczel György szerepelnek.

vényeseit fogják illetni. Az alapszerződés 4. §-a ugyanis szószerint így hangzik:

„Nem képezik azonban sem a háramlás, sem pedig a megváltás tárgyát a Budapesti Közuti Vaspálya Társaságának a beruházási tartaléktőkén kívül más tartalékalapjai, értékpapirjai, készpénzei, künnlevő követelése és azon ingatlanai és épületei, amelyek — mint például az igazgatósági épület — nem közvetlenül a villamos vaspályaüzlet, illetve a vaspálya-üzem céljaira szolgálnak, egyébként is nem az építési és beruházási tőkéből szereztettek, valamint a készletben találandó fogyasztási anyagok, amennyiben nem az építési és beruházási tőkéből létesített alaphoz tartoznak.“

Ugyebár, ez világos beszéd, amely a megváltásról tárgyaló szembenálló feleket már előre napnál világosabb helyzet elé állította. De menjünk tovább.

A szerződés értelmében a megváltás, illetve háramlás tárgya volt mindaz, ami az építési

237

tőkéből szerezett, akár a vaspálya-üzembe ruháztattak be ezek a tőkék, akár ingatlanokat vásároltak értük. A Közuti Részvénytársaság mindenkor 200 korona névértékű részvényeket bocsátott ki, amely részvények ellenértéke volt mindenkor az építési, illetve beruházási tőkeösszeg. Valahányszor e tőkék mikénti felhasználásának módja napirendre került, a vállalat által előterjesztett beruházási programtervezetét az összes illetékes hatóságok, így a főváros, a kereskedelemügyi minisztérium, a Közmunkatanács stb., stb. képviselői letárgyalták, erről részletes és tüzetes jegyzőkönyveket vettek föl, amelyekben, valamint az ezek alapján minden alkalommal létrejött kormányhatósági engedélyezési okiratban fil-lérnyi pontossággal meg van mondva, hogy a részvénykibocsátás útján beszerzett tőkét milyen beruházásokra lehet és kell fordítani.

Amennyiben a közlekedés érdekében telkek, ingatlanok beszerzése került napirendre, az így megvásárolt, tehát háramlás alá eső ingatlanok telekkönyvi bejegyzésénél azonnal feljegyztetett a háramlási jog és ki volt kötve, hogy az ingatlan soha egyetlen fillérrel sem lehet megterhelni.

Világos tehát, mint a nap, hogy a megváltás alkalmából minő vagyonértékekről lehetett és kellett tárgyalni. Mindez teljes precizitással okmányokba volt lefektetve, itt tehát nem hogy „elorozni“, vagy „elkótyavetyélni“ nem lehetett, mint a merész vádaskodó állítja, hanem még csak tévedni sem és sokkal kevésbé alkudozni.

A felpénzekből teremtődött a Közuti szabadvagyona

Nézzük most már, miből lett a Közuti Részvénytársaságnak az a vagyona, amelyre vonatkozóan az alapszerződés 4. §-a már providéált. Miből szereztek azok a telkek, az ingatlanok és a HÉV, amelyek értéke megváltás után, mint szigorúan magánvagyon, a megalkult Nova Közlekedési és Ipari Rt. részvényeiben nyert kifejezést. A Közuti-részvényemissziók alkalmával annakidején természetesen csak a névértéknek megfelelő részvényenkénti 200 korona volt úgy az eredeti építési tőke, mint az egyes alaptőkeemelések idején beszerzett beruházási tőke. Az ebből eredő vagyontárgyak alkották megváltás, illetve háramlás tárgyát. A részvényelhelyezések alkalmából azonban a részvényesek igen tekintélyes összegű felpénzeket fizettek, olykor részvényenként 5—600 koronát is, amely összegekkel a részvénytársaság igazgatósága az alapszerződés értelmében szabadon rendelkezett.

Ezekből a tőkékből, ebből a szabadvagyontól vásárolt a Közuti telkeket, épített olykor házakat, létesítette a kistarcsai gyárat, a HÉV-et stb. Megjegyzendő azonban, hogy az itt említett szabadvagyontól, mely időnként a felpénzekből jött létre, boldogult Jellinek Henrik legtöbbször csak telkeket vásárolt és ezeken jelzálogkölcsonnel épített bérházakat. Így támadt az a szabadvagyont, amely mindenkor az alapszerződésben biztosított jogszerűséggel szeparáltatott a háramlási joggal terhelt vagyontömegeből, amiből következett aztán az is, hogy a fővárosnak a megváltás alkalmával csak a megváltott vagyonszere eső hányadrészvénytőkékéért és kötvényekért kellett törlesztési kötelezettséget vállalni. A Közuti-részvényesek viszont minden Közuti részvényért másfél Nova-részvényt kaptak, így részesevének abból a szabadvagyontól, amelyet a Közuti igazgatósága az évtizedek során a részvényesek által fizetett felpénzek okos és jogos felhasználásával szerzett.

A megváltás alkalmával tehát vagyonértékek „elorzásával, elkótyavetyélésével, illetéktelenek részére való juttatásokkal“ — ahogyan Gál képviselő ur vakmerő vádjai és gyanúsításai szólnak — csak úgy lehetett volna a fővárost megkárosítani, hogy ha az okmányokban mindenkor lefektetett, felsorolt, illetve telekkönyvben külön bejegyzéssel feltüntetett vagyontárgyakat tudatosan el-sikkasztották és a vagyonértékekről hatóság által készített pontos kimutatásokat meghamisították volna. Nem hisszük, hogy Gál

Jenő ezt a vádat merné emelni, noha az általa ismert kifejezések ilyen irányu meggyanúsításokat tartalmaznak.

A „telek-ajándékozások“ ügye

Gál Jenő azt is állítja, hogy a Közuti-vagyonból egyeseknek illetéktelenül „osztályrész jutott“. Nem mondja meg, hogy e vádjánál a megváltás tárgyát képező vagyona gondol-e, vagy azt akarta állítani, hogy a vállalatnak egy szuverén, privát-igazgatóság rendelkezése alá tartozó szabadvagyontól részesítettek egyeseket. Minthogy a megváltásos vagyonból természetesen senkinek egyetlen fillér nem jutott és nem is juthatott, aminek ellenkezőjét bizonyára még Gál Jenő sem meri állítani, a képviselő ur nyilván a Közutinak, majd a későbbi Novának azokat a főtisztviselőit akarta meggyanúsítani, akik 1923 decemberében kapták meg vállalatuktól azokat a honoráriumokat, amelyek őket szerződésük szerint megillették. Ezen a ponton nincs azonban szerencséje a képviselő urnak, aki „illetéktelen“ részesedésekről beszél, mert tudtunkkal Magyarországon a bolsevizmus bukása óta minden magánvállalat a törvényes keretek között ismét szabadon és szuverénül rendelkezik vagyonával. Mindjárt ki fog derülni, hogy ez a rendelkezés a konkrét esetben nem is „juttatás“ volt, nem ajándékozás, hanem szolgálati szerződésből kifolyó kötelezettségek teljesítése.

Az 1918. év végén, miután a Közuti villamosüzemét elrabolták, a vállalat egyes vezető tisztviselői új szolgálati szerződést kaptak, amely szerződések normális színvonalának megítélésére elegendő, ha megemlítjük, hogy a szerződések egyik aláírója, a Közuti akkori elnöke, Lánzy Leó v. b. t. t. volt. E

Miért hallgat Sándor Pál?

Ezek után még csak azt a kérdést vetjük föl, hogy Sándor Pál miért hallgatta végig a Házban, egyetlen megjegyzés és közbeszólás nélkül Gál Jenő demokrata-féltésére példátlan gyanúsításait? A snájdig vitatkozó, a párbajlovag, a néptribun, a kartellek ostromozója miért nem pattant fel helyéről és utasította vissza azon nyomban Gál Jenő nagy színszerűséggel előadott gyanúsításait? Senki jobban nem tudja őnála, hogy képviselőtársai minden vádját légbőlkapott, hiszen ő 1912 óta vezérigazgatója volt a Közutinak, vezette a vállalatot az 1918-iki kommunista elrablás idejében és tevékeny részese, vezető és irányító tényezője volt a megváltási tárgyalásoknak is. Gál Jenő tehát őfeléje is fröccsentette a gyanúsítás sarát s ha abban a véleményben is volt, hogy az lepattan róla, emberi kötelessége lett volna megvédeni a becsületes ügyet és a tisztességes embereket. Pali bácsi tudja legjobban, hogy a Közuti megváltása körül minden mozzanat hozzáférhetetlen korrektséggel játszódtott le és kutyakötelessége lett volna erre a parlament nyilvánosságára előtt azonnal rámutatni. De azóta is elmúlt öt nap, nyilatkozatok és ellennyilatkozatok jelentek meg és Pali bácsi még mindig nem érezte lelki szükségét annak, hogy megszólaljon. Az ő kézalírása szerepel a meggyanúsított Közuti-főtisztviselők 1918. évi szerződésén is, valamint az ő részvételével folyt le 1923 végén az az igazgatósági ülés, amelyen az illető főtisztviselők szerződésben biztosított külön honoráriumát nagyon, de nagyon szerényen megállapították. A becsületes emberek szolidaritásának talapatáról kellett volna tehát odakiáltania képviselőtársának:

— Ne állíts olyat, aminek az ellenkezője igaz, ne gyanúsíts távollevő tisztességes embereket!

Bezzeg, ha Szabó Imre élne, Gál ügyvéd ur nem ismételhette volna meg vádjait. A város nagynevű főügyésze már az első alkalommal, a főváros közgyűlésén, lecsapott volna a gyanúsításra és összezuzta volna ügyetlen és alaptalan vádjait. Sommás keresetekben nem szoktak ragaszkodni a tények hűségéhez, ez nem is ütközik az ügyvédi etikába, a védői pulpitusról pláne hazudni is szabad, ha a prókátor ur jó pénzért védi a vádlottat, de a közélet pódiumán nem lehet büntetlenül handabandázni, legalább a huszadik század-

szertételek többek közt úgy rendelkeztek, hogy a szóbanforgó főtisztviselőket a villamosüzem (akkor már előrelátható) átadása körüli előkészítő munkálatokért külön díjazás fogja megilletni. Az 1923 augusztusában létrejött megváltás után ezek a külön honoráriumok esedékessé váltak s a honoráriumok mértékét négy hónappal később a Nova igazgatósága, többek között Ullmann Adolf elnök és Weiss Fülöp igazgatósági tag részvételével tartott ülésén állapította meg. Ez ülés határozatából kifolyólag három igazgató, valamint az 1921-ben hasonló kikötések mellett szerződött Bódy Tivadar vezérigazgató, a Nova Rt. vagyonából telkeket kaptak. Tehát őt esztendővel előbb, illetve Bódy Tivadar esetében két esztendővel előbb vállalta a Közuti azokat a kötelezettségeket, amelyekkel főtisztviselőinek munkáját majdan külön honorálni fogja.

És ne irigykedjék Gál Jenő! A Nova igazgatósága által engedélyezett expenznóta rendkívül szerény volt, semmi arányban nem állott azzal az óriási munkateljesítménnyel, amelyet ezek a főtisztviselők elvégeztek. Egyenként 5—600 négyezögöt telket kaptak a szóbanforgó főtisztviselők, 40—50 ezer pengő mai értékben és pedig azért telkeket, mert a vállalat akkor kevés pénzzel rendelkezett. Bizonyos, hogy Gál Jenő ur ily hatalmas, idegölő, emberfeletti munkát sohasem végzett volna el ily szerény — expenznótáért.

Igy omlik hát össze a „leleplezés“ utolsó fejezete is, amit a szenzációhajhász képviselő ur tromfnak szánt. Meg vagyunk győződve, hogy szegényli magát ezért a snassz argumentumért, amelynek valótlanágáról szintén igazán kevés utánjárásal meggyőződhetett volna.

ban már nem lehet. Talleyrand még elmondhatta, hogy „adott esetben senki sem képes nagyobb tudatlanságra és rosszhiszeműségre, mint az ügyvéd és a politikus“. A mai világban Gál Jenőnek is érdeke, hogy mindkét minőségében védekezzen a könyörtelen Talleyrandi megállapítás ellen!

A Juta osztaléka

A múlt héten egyes lapközlemények azzal igyekeztek nyugtalanítani a piacot, hogy a Magyar Kender-, Len- és Jutaipar Rt., a múlt üzletéről nem fog osztalékot fizetni. Állítólag maga a vállalat elnöke, a nagytehetségű és fölünyes Fuchs Leó tett volna erre nézve határozott nyilatkozatot. Mint a vállalatához közelálló helyről értesülünk, a hír ebben a formában nem felel meg a valóságnak. A Juta az 1928-ik évre 5.5 pengő osztalékot fizetett, az akkor a tőzsdén 72 pengőre értékelt részvény után. Miután a börzén ténfergő spekuláció azóta 33 pengőre „játszotta le“ a részvény árfolyamát, a főrészvényes-elnök valóban azt tervezi, hogy

a múlt évi osztalékot jelentékenyen le-szállítja.

Ha nem tévedünk, ezzel oda is akar ütni, ahol igen jelentékeny kisebbségi pakettel rendelkeznek.

Tévedés volna azonban azt hinni, mintha az osztalékredukálási szándék legtávolabbi összefüggésben is volna a Magyar Kender-, Len- és Jutaipar Rt. helyzetével, amely változatlanul kitünő, évi forgalma a múlt évben is elérte a 13 millió pengőt, amely összegből a kereskedői összeomlások 1929-iki rekordestendejében sem vált több dubiózá, mint 1/2—1 százalék. Lehet, hogy a vállalat vezetőségének az a véleménye, hogy az infláció járványa még nem érte el kulminációját és e nyereség egy részét (az osztalék leszállítása útján) erre a célra tartalékolja, de ez az előrelátás is tökéletesen helyes és indokolt lehet. Sőt galleria is olyan vállalati elnök részéről, aki maga rendelkezik a részvénytőke 70 százalékával.

A Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársulat idei rendes közgyűlését március hó 18-án tartja meg. A mérlegmegállapító igazgatósági ülés március hó első hetében lesz, amikor is, értesülésünk szerint, az ügyvezetés a múlt üzletév igen jó eredményéről szóló beszámolóval fog az igazgatóság elé lépni. A társaság bányáinak széntermelése a múlt évben jelentékenyen emelkedett, az osztalék, mint halljuk, részvényenként 3.5 pengő lesz.

Nagy csalódást okoztak a beton-utak, amelyek főanyaga a méregdrága cement

Intő példák a ma lejárt utépitési versenytárgyalás alkalmából

Ma járt le az országos utépités második szakaszára, összesen 600 kilométeres utvonala kiírt pályázat. Déli 12 óra volt a végső terminus és a kereskedelemügyi minisztérium illetékes ügyosztályában egész délelőtt egymásnak adták a kilincset a munkavállaló-pályázók, mert a kalkulációk ugyszólván az utolsó percig folytak és mindegyik pályázó igyekezett összeköttetéseknek latbavetésével megtudni, hogy a konkurrenciánál mik a minimális ajánlatok.

Hetekig fog eltartani, amíg a minisztérium műszaki osztálya feldolgozza azt a hatalmas anyagot, amit komplikál az körülmény is, hogy a minisztérium ezt az építést próbának szánta a különböző utburkolási módszerek előnyeinek és tartósságának tanulmányozására és ezért

majdnem minden egyes utszakaszt más-más burkolási rendszerrel fognak kiépíteni.

Elképzelhető, hogy a vállalkozók egy-egy utszakaszra milyen különböző metódusokra nyújtották be pályázataikat, mert a versenytárgyalás még azokon a szakaszokon is, ahol megjelölte a kívánatos burkolatot, nyitvahagyta a lehetőséget egy fakultatív második burkolási módszer számára.

Amikor a műszaki osztály elkészült a feldolgozással és pontos adatokkal rendelkezik úgy az egyes szakaszok, mint az egyes burkolási módok költségeiről, amely egytuttal összehasonlítással is szolgálhat a további munkálatokra, a teljes anyag *Barna Bertalan* miniszteri tanácsoshoz kerül, aki ennek birtokában készíti el a kereskedelemügyi miniszternek és a versenytárgyalás fölött ítélező bizottságnak szóló referátumát. Ezzel a munkakörrel eddig *Kukin Vojin* miniszteri tanácsos volt megbízva, aki azonban más beosztást nyert és jelenleg már csak az általa kiadott síófoki és bécsi utszakaszok építése fölött gyakorol felügyeletet.

Az első generális pályázatot tudvalevően azért semmisítette meg a minisztérium, mert az amerikai tőzsdén lezajlott krach és a pénz olcsóbbodása következtében

kedvezőbb építési és hitelfeltételeket vélt elérhetni, ha kisebb részletekben adja ki a közmunkákat.

Hogy ez a remény mennyiben fog valóra válni, az csak a pályázatok felbontása után derül ki, de a *Pénzvilág* munkatársának értesülése szerint az ajánlatok ezuttal

legfeljebb 5—10 százalékkal alacsonyabbak a multkoriaknál.

Mivel azonban nincs olyan közmunka, ahol bizonyos hiteltullépés ne történe, biztosra vehető, hogy a pályázatokból győztesen kikerülő vállalkozók kalkulációi is az ugynevezett pótmunkák beszámítása nélkül történtek, hogy ezáltal sikerüljön nekik a legutóbbinál mérsékeltbb ajánlatokat benyújtaniok, mert a hitelviszonyok az időközben eltelt négy hónap óta nem mutattak olyan eltolódást, amely ezt az ársökkenést indokoltá tette volna. De erre a feltevésre vall a kereskedelemügyi miniszternek az a szigorú utasítása is, hogy mielőtt az utépitési munkálatok az egyes szakaszokon kezdetüket vennék,

előre össze kell állítani a szakasz esedékes pótmunkáinak költségeit és ezt a keretet nem szabad túllépni.

Természetes, hogy mindegyik pályázó minél olcsóbb ajánlat benyújtására törekszik és ezért olyan utburkolási metódusok alkalmazására is nyújtottak be ajánlatokat, amelyeket eddig Magyarországon nem is alkalmaztak. Így először szerepel az ajánlatok között az ugynevezett „*Riesenschotter*“-burkolat, amelyet eddig főként Németországban alkalmaztak és minőségben nem sokban különbözik a kiskockakö-burkolattól, amely például az Andrássy-ut egyrészét fedi, csak hogy ez a kö nem szabályos négyzet alakú, hanem szabálytalan, ami lényegesen olcsóbbítja a költségeket, kézzel rakják le, lehangerelek és utána felületi kezelést alkalmaznak. Az aszfaltburkolatok közül az egy- és kétrétegű topekával folytak érdekes kísérletezések, amely összefűzött bazaltzuzalékból, homokból, mészkövből és bitumenből áll. Magyarországon is alkalmazták már, de míg egyes helyeken tökéletesen bevált, a budapest—

bécsi utvonal egyik szakaszán az ut hullámos lett. Hogy ez az anyag minőségében, vagy az építés hibáiban leli-e magyarázatát, az már más lapra tartozik.

Amint a magasépítkezésekre, úgy az utépitésre is

bénítólag hat a cement indokolatlan drágasága.

A *Pénzvilág* többször ismertette a cementkارتel eljárását, amely a kartelen kívül álló érdekeltségek bevonásával és nemzetközi megállapodások létrehozásával kiszolgáltatta az építőipart annak az üzletpolitikának, amely a békebeli 3—3.40 aranykoronás métermázsánkénti árat fokozatosan ab Budapest 7 pengő 60 fillerre emelte fel. Többször megírtuk, de a parlamentben és a sajtóban is számtalanszor elhangzott az a megállapítás, hogy

az ilyen irányú áremelés nem felel meg sem a cement világpiacon árának, sem a munkabérekben beállott esetleges változásoknak

és e megállapítások hatása alatt helyezte kilátásba még hetekkel ezelőtt a kereskedelemügyi miniszter a cement áralakulásának és a cementgyárak kalkulációinak felülvizsgálását, ami azonban mind a mai napig nem történt meg.

Még az első utépitési pályázat kiírásakor lezögeztük azt is, hogy

külföldön már háttérbe szorult a betonburkolat,

amelynek főalkotórésze a cement, mert bár szilárdsága kétségen felül áll, nagy hátránya azonban, hogy a lehülésnél könnyen megreped és a javítási munkálatok olyan nagy időt vesznek igénybe, amely alatt az uttestet teljesen el kell zárni a forgalom elől, úgy hogy nagyforgalmu uta-

kon emiatt teljesen illuzórius értékű. Elsőrangú külföldi szaktekintélyekre hivatkoztunk erre vonatkozóan, de ezt alátámasztotta *Király Kálmán* műszaki főtanácsosnak ez év január 9-én a *Mérnök-és Építész-Egylet* utépitészeti szakosztályának ülésén tartott előadása. *Király Kálmán* — egyike a legelső kapacitásoknak az utépités terén, — angliai tapasztalatairól számolt be és elmondotta, hogy a legellentállóbb burkolatnak, különösen ott, ahol lovas társzekerek és gőztraktorok is közlekednek, a *gránit-kockakö kövezetet* alkalmazzák, az elsőrendű uthálózati utakat *kátrányozzák*, a másodrendűeket *kátrány-makadám burkolattal* látják el, míg a kistorgalmu utakat *felületi kátrányozással* teszik vízhatlanná és pormentessé.

De nemcsak a tőkeerős külföldi államokban, hanem Magyarországon is növekszik annak a tábornak a száma, amely luxusszámba menő és könnyen romló betonutak helyett tartósabb és lényegesen olcsóbb burkolási módszerek mellett foglal állást. Ezek hivatkoznak a *táti betonut intő példájára*, amely

csak nemrég készült el és máris végigrepedt 500 méter hosszúságban.

Szakkörökben élénk megbeszélés tárgyát képezi ez az eset, amely kétségtelenül hatékony fegyver a betonutakat ellenzők érveinek arzenáljában.

Rendkívül érdekes adatokat kaptunk arra vonatkozólag is, mennyire drágítja meg az utépitkezéseket a cement, ez a nélkülözhetetlen kötőanyag. Egy köbméter beton előállítását véve alapul, ahhoz 400 kilogramm cement szükséges. Miután pedig a cementet az utépitéshez is ki kell szállítani,

egy métermázsra ára a fuvarral együtt 8 pengőt tesz ki, a békebeli 3.40 aranykoronával szemben,

ami kereken 100 százalékos drágulásnak felel meg. Eszerint csupán a cement 32 pengőbe kerül, ami mellett a beton előállításához szükséges 1.2 köbméter kavics ára elenyészően csekély: csupán 7.20 pengő, a munkadíj pedig 6 pengő.

Egy köbméter beton előállítási ára eszerint 45.2 pengőre rug, amiből maga a cement teszi ki a legszámottevőbb tételt, 32 pengőt. Szakkörök szerint úgy a magas-, mint az utépités jelentősen fokozódna, ha a cementkارتel megelégedne normálisabb haszonnal, tekintve, hogy a termelési költség a békeévek óta legfeljebb 30—40 százalékkal fokozódott.

Mindenesetre ezek az adatok mértékül szolgálhatnak arra vonatkozóan, hogy a folyamatban lévő utépitéseknél a cement szerepe már veszített előző túlbecsült értékéből.

A szeszkartell és a burgonyatermelő gazdák harca a szeszgyártási kontingens felemelése körül

Szabolcsban 10.000 vagon el nem adható burgonyafölösleg van, melyet már szeszgyártásra lehetne felhasználni. — A szeszkartell ellene van a kontingens felemelésének — Gróf Hoyos Miksa összeférhetetlen helyzetbe kerül

A gazdák egy kicsit elszámították magukat az elmúlt esztendő burgonyatermésével. Sokkal nagyobb lett a termés, mint amilyenre számítottak és most olyan krach rázza a burgonyapiacot, amelyhez foghatóra még a legöregebb burgonyaszakértők sem igen emlékeznek. Szabolcsban, a krumplici őshazájában a termelők a szó szoros értelmében

dobják a burgonyát

és kétségbeesetten szaladgálnak, kérvényeznek, deputációznak, hogy a kormánytól valamilyen formában segítséget esdekeljenek az eladáshoz.

A burgonyakereskedői és termelői szakemberek számítása szerint az el nem adható burgonyatöbblet legalább tiz-tizenötezer vagon tesz ki. Ez olyan mennyiség, amely már kívül esik az exportra számított maximális mennyiségen.

Ez a rendkívüli nagy többlet pedig onnan keletkezett, hogy a gazdák a múlt esztendő telén a kifagyott buza helyébe — legfelsőbb tanácsra — burgonyát vetettek és ilyenformán a burgonyával bevett összes területek számát 30.000 holddal megnövelték.

Ennek a 30.000 holdnak a termése nyomja most a burgonyapiacot.

Ámde a burgonyakerdés még csak ezután kezd érdekes és bonyolult lenni.

A krach nyomasztó hatása alatt idegeskedő gazdák számvetéseket csinálnak és eközben kisütk, hogy a tiz-tizenötezer vagon burgonyafölösleget szesztermelés céljaira nagyszerűen értékesíteni lehetne.

A termelők is jól járnának vele, — mondják ők — mert burgonyafölöslegeikért kaphatnának néhány pengőt, viszont a szeszfogyasztók sem fizetnének rá, mert

az olcsóbb burgonya révén olcsóbb szeszhez juthatnának.

Ámde itt áll a nagy akadály, mint tilalomfa. Amint tudjuk, *Országos Szeszértékesítő Rt.* gyűjtőcime alatt él és virágzik a szeszkartell, amely a kormány által kontingentált mennyiségű szesz eladását irányítja. Az idei gazdasági esztendőre a gyártható szesz mennyiségét a kormány még az őszi kampány elején

420.000 hektoliterben kontingentálta.

Most már előállnak a burgonyatermelők és felajánlják a szeszgyáraknak: vegyék át az egymillió métermázsra burgonyafölösleget, amelyből körülbelül 100.000 hektoliter szeszt lehetne gyártani.

A szeszgyárak át is vennék, de a szeszkartell a kormány által jóváhagyott kontingensre hivatkozva, tiltakozik ellene.

Pedig talán csak egyetlen szavába kerülne a szeszkartellnek és a kormány minden további nélkül hozzájárulna a 420.000 hektoliteres szeszkontingens felemeléséhez. Hiszen tudja mindenki, hogy minél nagyobb a szeszgyártás, az államkasszába annál több adó folyik be. Az tehát nem lehet állami érdek, hogy minél kevesebb szeszt gyártsanak az országban.

A szeszkartell azonban

nem siet a megszorult gazdák segítségére

azzal, hogy a szeszkontingens felemelését javasolja a kormánytól. Sőt egyáltalán ellene van annak, hogy több szeszt gyártsanak a megállapított kontingensnél.

Miért? Erre világos és érthető magyarázatot ad a szeszkartell árpolitikája

A helyzet ugyanis az, hogy a szeszkartell által megszabott szeszár jelenleg 70 pengő. De ezt az árat már a jelenlegi 420.000 hektoliteres kontingens mellett lehet tartani.

Mihelyst felemelnék a kontingenst legalább 100.000 hektoliterrel, a kartellirozott magas árnyóvót le kellene eresztetni legalább 10—20 pengővel, vagy még többel is.

Mert a megszorult gazdától potom pénzért összevásárolt burgonyából 40—45 pengős szeszt lehetne előállítani és a szeszgyárak még ilyen ár mellett is bőven megtalálnák a számításukat.

A szeszkartellnek azonban nem érdeke, hogy a 70 pengős szeszár leszálljon

és ezért mindent elkövet, hogy a gyártási kontingens maradjon meg eredeti formájában.

A burgonyakrach által sújtott gazdák pedig rossz néven veszik, hogy éppen abban az időszakban történik mindez, amikor a szeszkartell elnöki

székében egy prononszirozott gazdavezér ül, aki nem más, mint gróf Hoyos Miksa nagybirtokos és egyúttal az Országos Mezőgazdasági Kamara elnöke, akinek mégis jobban illenek a gazdaérdekeket megvédenie. Legalább is így mondják a gazdák.

Sietünk itt megjegyezni, hogy mi egyáltalán nem reklamáljuk Hoyos Miksát. Nekünk a gróf ur egyáltalán nem hiányzik. Csak éppen ezt a furcsa helyzetet akartuk itt néhány szóval jellemezni, ami a gróf ur talán jobb meggyőződése és akaratán kívül került, amikor

a gazdák érdekeivel szembekerülve, a szeszkartell mindenható árpolitikája mellé szegődött.

Hogy a végén mégis lesz-e kontingensfelemelés a szeszgyártási fronton vagy sem, azt momentán nem tudjuk. De a dolgok jelenlegi állásából úgy látszik, hogy nem lesz.

Az érdekelt gazdák most

Mayer János földművelésügyi miniszter beavatkozását kéri,

aminek eredménye még nagyon kétséges, habár a miniszter maga is meg van győződve arról, hogy a krachot előidéző óriási burgonyafőlségekkel tényleg kell valamit csinálni. A burgonya- és szeszfronton mindenesetre kíváncsian várják az emberek a fejleményeket.

A Mektárnak már 13¹/₂%-kal több a betétje, mint békében

Feltűnő nyeresége és fejlődése képessé teszi, hogy a fölemelt alaptőke után is kifizesse a korábbi osztalékot

Egyik legagilisabb, külföldön és belföldön egyaránt kiténő hírű pénzügyintézetünk, a Magyar Országos Központi Takarékpénztár, folytonos fejlődését a múlt évben is, a gazdasági depresszió ellenére, erőteljesen folytatta. Különösen ki kell emelni, hogy az intézet rendkívüli mértékben állt a hitelkereső felek rendelkezésére, mert az elmúlt válságos esztendőben is

váltótárcáját 14 és félmillió pengővel növelte.

Még szembeszökőbb, hogy a Mektár a múlt esztendőben is

jelentékeny tőkét tudott a mezőgazdaság és a budapesti építőipar rendelkezésére bocsátani,

ami által rendkívüli szolgálatokat tett a közgazdasági életnek. Ezen tevékenysége mellett sohasem hanyagolta el a mobilitás szempontjainak érvényesítését, sőt azt még jelentékenyen emelte. Ez az oka, hogy a Mektár iránt külföldön és belföldön megnyilatkozó bizalom a válságos évben is ideálisan zavartalan volt, aminek számszerű bizonyítéka, hogy az intézet

kamatkozó betétállománya a múlt évben megközelítette a 90 millió pengőt.

Ez az impozáns összeg már 13 és fél százalékkal haladja túl a Mektárnál az utolsó békeév betétállományának összegét.

A takarékpénztár régi idő óta kiváló tényezője a magyar iparvállalatok finanszírozásának, ezen a téren a legkiténőbb komitensekkel dolgozik s érdekeltégei közé sorolja többek közt a söripar nagyobb részét és az Ofa-konzernit. Az e téren felmerülő nagyszabású bankári és finanszírozási műveletek azonban semmi gondot nem okoztak az intézetnek, mert az érdekeltége körébe tartozó összes iparvállalatok kiténően prosperálnak. Nagy eredmény, hogy az intézet

a múlt évben kibocsátott jelentékeny mennyiségű új részvény után is képes a korábbi év osztalékával egyenlő hat pengőt kifizetni.

Metzler Jenő, a Mektár illusztris vezére és munkatársai büszkék lehetnek az elért eredményre, amelyről a hivatalos jelentés az alábbi részleteket közli:

A Magyar Országos Központi Takarékpénztár fejlődése a gazdasági depresszió dacára a lefolyt évben is folytatódott. Az év elején keresztülvitt új részvénykibocsátás és a gondjaira bizott idegen tőkéknek 7.15 millió pengővel való szaporodása üzletkörének megnövekedését tette lehetővé, ami

a tiszta nyereségnek figyelemreméltó emelkedésében is jelentkezik.

Kiemelendőnek tartjuk, hogy a takarékpénztár a mezőgazdaságnak és a fővárosi építőiparnak új zálogleveles kölcsönök folyósításával tett jó szolgálatokat. E kihelyezéseknél azok biztonságát és produktivitását tartotta az intézet szem előtt, míg zsrószámán,

pénzügyintézeteknél és bankcégeknek fennálló követeléseinek és pénzügyi készleteinek felemelkedése 928.000 pengővel 20.1 millió pengőre és váltótárcájának 14.4 millió pengővel 51.3 millió pengőre való szaporodása, ellenben az adóssók tételének 7.4 millió pengővel 32.6 millió pengőre való csökkenése azt bizonyítja, hogy mobilitásának fenntartására a legnagyobb gondot fordította.

Az igazgatóság a hó 7-én tartott ülésében állapította meg az 1929. év mérlegét, mely

2,375.884 pengő tiszta nyereséggel

zárul. E tiszta nyereség 554.248 pengővel haladja meg az előző évi. Osztalékban, melynek a tavalyival egyezően 6 pengőben való megállapítását fogja az igazgatóság a jövő hó elsején megtartandó közgyűlésnek javasolni, az új részvények is részesülnek, úgyhogy osztalékképpen 1,800.000 pengő fog szétosztásra kerülni.

Könyvecskére és pénztárjegyekre elhelyezett betétek a múlt évben 4,888.356 pengővel 40,848.233 pengőre,

folyószámlán és csekkszámán elhelyezett betétek 739.530 pengővel

49,053.462 pengőre emelkedtek,

a szoros értelemben vett kamatozó betétek álladéka tehát 89,901.695 pengő volt, ami az 1913-ban kimutatott, pengőre átszámított betétállományt

13.39 százalékkal már meghaladja.

A hitelezők 1,521.549 pengővel 27,690.367 pengőre emelkedtek, úgyhogy ennek a tételnek hozzászámításával az idegen tőkék végösszege az 1928. évi 110,442.625 pengőről 117,592.062 pengőre növekedett. Pénzügyintézeteknél és egyéb vállalatoknál fennálló érdekeltégek összege

1,419.182 pengővel 12,429.878 pengőre emelkedett,

míg az egyéb értékpapírok állománya 1,270.846 pengővel 5,139.430 pengőre szaporodott. E csekély emelkedések részben új beszerzésekkel, melyeknél főleg fixkamatozású befektetési papírok játszanak szerepet, részben az intézet érdekkörébe tartozó vállalatok alaptőkeemelésével függnek össze.

A takarékpénztárral affilációs viszonyban lévő vidéki pénzügyintézetek lényegesen fejlesztették üzletkörüket s igen jó eredménnyel zárták le 1929. évi zárszámásaikat. Az intézet ipari érdekeltégei közül a nagyiparok, mint a Sör-, Szálloda-, Ofa-konzern a rossz gazdasági viszonyok dacára

az előző évi meghaladó kiténő eredménnyel folytatták üzletüket

s nagyobb osztalékot is juttatnak részvényeseiknek, ami az intézet szelvényjévedelmeinek öröndetes gyarapodását eredményezte. A Szent Lukácsfürdő, az Első törökszentmiklósi gőzmalom, a Somoskői és Tarcali kőbányák, a Magyar rézhengerművek, a Baranyi villamossági rt. szintén kielégítő üzletre tekinthetnek vissza. A Labor gyógyszer- és vegyszeti gyárnál keresztülvitt reorganizációtól az egész szakmára jó hatás várható. A néhány kisebb vállalat is, melynél az intézet még érdekelve van, sikerrel küzdött meg a mostoha viszonyokkal, kivéve egyetlenegy textilipari érdekeltéget: a Bajai posztó- és takarógyárat.

Folkusházy civillistája A Beszkar-botrány kulisszái mögöl

Az elmúlt hét szenzációja volt a főváros közlekedési bizottságában elhangzott leleplezés, hogy a Beszkar vezérigazgatója, Folkusházy Lajos szerződésben megállapított illetménye, a várostól élvezett nyugdíj és tantiémeke 101.428 pengőt, de ezenkívül jövedelem- és kereseti adóját is a Beszkar fizette 23.800 pengő összegben és így összes illetményei 133.280 pengőre rúgnak. A vasut másik 11 igazgatója megelégedett 30—50 ezer pengős évi jövedelmekkel és igazán különös hangulatokkal olvastuk az egyik igazgató nyilatkozatát, aki annak közlésére kérte fel a szerkesztőségeket, hogy illetményei nem 50.000, hanem csak 39.000 pengőt tettek ki.

A Pénzvilágot igazán senki sem vádolhatja az olcsó demagógiának azzal a hatást vadászó fajtájával, amely a végzett munka ellenértékéül élvezett honoráriumokat közprédálul teregeti ki. Mi voltunk, akik felemeltük szavunkat a bank- és vállalati igazgatók zsebében való szemérmetlen turkálás ellen, amint A Pénzvilág bélyegezte meg azokat az orgánumokat is, melyek ezen a réven akarják a tömegszennvedélyeket felkorlácsolni, ha azonban a Beszkar esetében mégis kritikát véleményt nyilvánítunk, ezt abból az elvi álláspontról kifolyólag tesszük, ami a közüzemek gazdálkodása miatt rég kialakult elvünk.

Amikor négyfilleres tarifacsökkenés miatt évek óta késhegyre menő harcot kell folytatnia a főváros közönségének a Beszkar uraival, lehetetlen és túrhetetlen az a helyzet, hogy a villamos vezérigazgatója az ország kormányzójánál magasabb fizetést élvezzen. Az Uj Nemzedék szellemes kimutatásából megtudtuk, hogy Európában egyedül a hágai nemzetközi döntőbíró elnöke az a közpályán működő egyén, akinek évi fizetése eléri a Folkusházyét. A Beszkar személyi kiadásainak korlátozása ezek után elkerülhetetlen, annál is inkább, mert a Beszkar-ra a közeljövőben olyan kötelezettségek teljesítése hárul, amelyek alól nem bujhat ki.

Amikor a Beszkar jövedelmeinek és fölöslegeinek túlnyomó része fizetésekre és tantiémekre megy el, ugyanakkor azok a kisegyzisztenciák, akik megtakarított pénzüket fektették valamikor a 4—5 százalékos közuti kölcsönkötvényekbe, egyellen fillérhez sem juthatnak, holott, az összes többi magánvasutak valorizálták háborúelőtti kötvényüket. A Pénzvilág nagy feltűnést keltő cikkben számolt be arról, hogy a Beszkar nem volt hajlandó elfogadni a külföldi hitelezők 15 százalékos valorizációs ajánlatát, mire azok félbeszakították a tárgyalásokat és bejelentették, hogy pörre viszik a dolgot. Ismertettük a külföldi bíróságok ezirányú joggyakorlatát is, amely minden esetben teljes százszázalékos valorizációt ítél meg a külföldi hitelezőknek, ha azok a szelvénybevéltási helyül feltüntetett külföldi pénzügyintézet székhelyén illetékes igazságszolgálatoknál érvényesítették követeléseiket. Ami azonban a legérdekesebb, a külföldi hitelezők nem a Beszkar-t, mint a Közuti jogutódját peresítik, hanem a székesfővárost, mint a Közuti volt tulajdonosát, amelynek így vállalnia kell azokat a terheket, amelyek a Beszkar megértőbb viselkedése és gazdaságosabb üzletvezetése esetén teljes 85 százalékkal lettek volna csökkenthetők.

Gyümölexportőrök hiábavaló áskálódása a Banán behozatali ellen. A gyümölexportőrök mesterséges igaztás következtében olyan hadjáratot indítottak a Banánbehozatali R. T.-nak A Pénzvilágban legutóbb ismertett vámkedvezménye ellen, amelynek kimenetele egyetlen percig sem lehet kétséges. Mint ismeretes, a földművelésügyi miniszter a Banánbehozatalnak azt az előnyt juttatta, hogy a magyar gyümölcs kivitele ellenében a banán behozatalánál a száz aranykoronás vám helyett csak tíz aranykoronás vámot visel. Az exportőrök szerint ez a vámkedvezmény tulajdonképpen nagyarányú kiviteli prémiumot jelent a Banánbehozatalnak, amit ők joggal sérelmeznek, mert veszélyeztetni az ő üzleteiket. Ezzel szemben az a tény, hogy a Banánbehozatali a egész világra kiterjedő technikai és kereskedelmi szervezete révén olyan külföldi államokba is eljuttatta a magyar gyümölcsöt és azoknak ott állandó piacot teremtett, amelyek ezelőtt export szempontjából számba se jöhettek. Hogy a Banánbehozatali csak a mindenütt divó refakcia-kedvezményt élvezi, amelyet minden más nagyexportőr tarifamegterítések formájában is megkap, igazolja a kedvezménynek olyan szövegezése, amely szerint az exportált gyümölcs mennyiségétől függ az import után élvezett kedvezmény. Ha tehát a Banánbehozatali kedvezményes vámtételek mellett importálja a banánt, ez éppen annak a bizonyítéka, hogy igen nagy mennyiségben szállított ki az országból magyar gyümölcsöt. Ezzel a ténnyel már cáfolatot is nyertek a Banánbehozatali működése ellen emelt kifogások, amelyek alaptalanságát a logika egyszerű törvényei is igazolják.

Ki kapja a dohánykiviteli üzletet?

Válasz egy cáfolatra

A *Pénzvilág* legutóbbi számában beszámoltunk a dohány-export ügyében küszöbön álló döntésről. Cikkünk egyik alcímébe súlyos nyomdahiba csuszott be, amely félreértésekre adott alkalmat. A kérdéses alcim így szólt: „A pénzügyminiszter a Bataviai Dohánytársasággal szerződött”, holott a kéziratban „szerződik” szó állott. A cikk tartalmából ez ki is derült, amennyiben szóról-szóra azt írjuk, hogy a kincstári jogügyi igazgatóságának bevonásával elkészült a szerződéstervezet, amelyet Wekerle pénzügyminiszter elé terjesztettek. Bár egyetlen szóval sem állítottuk, hogy a szerződést már aláírták volna, mégis a következő hivatalos cáfolat látott napvilágot:

A *Pénzvilág* című gazdasági hetilap ez év február hó 5-iki számában és ennek nyomán több délutáni napilapban olyan értelmű közlés látott napvilágot, hogy a pénzügyminiszter a dohánykivitel kizárólagos jogát a Magyar Dohánytermelési Szaktanács meghallgatása után több ajánlattevő közül a Bataafsche Tabaks Comp. A. G. amszterdami cégnek ítélte volna oda a közleményben részletezett feltételek mellett. Illetékes helyről értesítették a *Magyar Táviratot* Irodát, hogy ez a közlemény minden alapot nélkülöz, mert az exporttárgyalások ügyében a pénzügyminiszter még nem döntött, sőt a beérkezett ajánlatok még az állandó Dohánytermelési Szaktanács vezetőségével sem képezték tárgyalás anyagát. E hivatalos tájékoztatás közzétételéig a szóbanforgó kérdésben bárhol

megjelenő és mármilyen közlemény csak önkényes kombináció lehet.

A dementi azt cáfolja, hogy a pénzügyminiszter döntött a dohányexport ügyében. Ezt a *Pénzvilág* egyetlen szóval sem állította. Tény, hogy a szerződéstervezet megfogalmazása egy aktív államtitkár elnöklésével és a kincstár jogügyi igazgatósága kiküldöttének részvételével a pénzügyminisztériumban történt és azon résztvettek az ajánlattevő Bataviai Blitz nevű igazgatója, egyik előkelő budapesti ügyvéd, valamint időnként a Bataviai mögött álló *Amsterdamsche Bank* egy megbízottja.

A Dohánytermelési Szaktanács még novemberben tárgyalás alá vette az ajánlatot, amelyről akkor a lapokban cáfolat nélkül maradt közlés is jelent meg, aminthogy az ajánlat a tanács véleményezése nélkül nem is képezhetett volna tovább tárgyalás anyagát a pénzügyminisztériumban.

Értesülésünk tehát minden pontban helytálló volt, amint a *Pénzvilágban* nem is jelent meg olyan közlemény, amit a fenti cáfolat demontált. Egyetlen ténybeli tévedésünk az volt, hogy az *Amsterdamsche Bank* helyett *Amstelbankot* írtunk, ami arra vezethető vissza, hogy illetékes és a tárgyalások minden fázisát ismerő informátorunk a bank távirati rövidítését jelentő címét, *Amster-bankot* említette munkatársunk előtt, aki ezt az ugyancsak ismert *Amstel-banknak* hitte.

zete azóta még inkább súlyosbodott. Az inzulcionális járvány kezd veszedelmes méreteket ölteni. A fizetésképtelenségek száma félelmetes mértékben emelkedik. Ezeket látva, az érdekeltiségek most maguktól jöttek és sürgetik a preventív hitelvédelem intézményének megszervezését. Ugy látom, hogy ezt a kérdést most már egysült erővel meg kell oldani.

— Miről van itt szó? A hitelezők és adósok önvédelméről a tulhitelezés és azoknak következményei ellen, még pedig

önsegély útján.

Ennek megvalósítása pedig az egyes szakmákban bizonyos fokú szolidáris érzet megteremtését feltételezi. Nem tudom eléggé hangsúlyozni, hogy a tulhitelezés elleni küzdelem nemcsak a hitelezők érdeke, hanem minden tisztességes, élni akaró adós érdeke is.

— Elgondolásom szerint egyelőre csak az üres keretet kell megteremtetni, amelyet azután az egyes megalakuló érdekcsoportok volnának hivatva tartalommal megtölteni.

Ez a keret egy altruisztikus intézmény volna,

amelyet azok vehetnek igénybe, akik akarnak, vagy akiknek szüksége van rá.

Alapítói és tagjai az egyes szakmai érdekképviseletek lesznek. Az adminisztráció csekély önköltségeit azok fogják megfizetni, akik az intézményt igénybe veszik. Az intézmény keretei máris körülbelül adva vannak. A ma még üresen álló keretek helyes és célszerű kitöltése annak a bizottságnak a feladata lesz, amelyet az előkészítés céljaira nemrégiben kiküldtek. Mihelyst e bizottság elvégzi munkáját és megteszi javaslatát, mindjárt semmi sem fog útjában állani annak, hogy a kérdéses intézmény mielőbb meg is kezdhesse működését.

Más oldalról úgy értesülünk, hogy a megelőző hitelvédelmi intézmény működését előreláthatóan

már márciusban megkezdheti.

Máris egész sereg szakma jelentette be, hogy az új intézményt támogatni és igénybevenni óhajtja.

Márciusban már megkezd működését az ön- és köz- veszélyes eladósodás ellen szervezett intézmény

Az új szerv a kamarában kezdi meg működését

A *Pénzvilág* hasábjain nemrég legelsőnek írtuk meg, hogy a kereskedelmi és ipari érdekeltségek az áruhitel terén felburjánzó visszaható megcsúsztatás érdekében mozgalmat kezdeményeztek.

Az érdekelték olyan intézmény felállítását sürgették, amely alkalmas volna egyrészt a rosszhiszemű adósok elleni védekezésre, másrésztől preventív intézkedéseket állítana fel

a hitelt igénylő cégek ön- és közveszélyes eladósodása ellen.

Azóta a megelőző hitelvédelem kiépítésének gondolata már sokkal közelebb jutott a megvalósulás felé.

A Budapesti Kereskedelmi- és Iparkamarában az elmúlt napokban megtartott szakértekezlet eredményeképpen bizottságot küldtek ki, amelynek feladata az, hogy a megvalósítás gyakorlati lehetőségeit előkészítse, illetve a kérdéses intézmény felállításának technikai részleteire nézve tegyen konkrét javaslatot. Ez a bizottság már

e hét folyamán érdemleges tanácskozási ülésre

és munkájának remélhetően rövidesen meg lesz a pozitív eredménye.

A megelőző hitelvédelem intézményének előkészítő szakemberei úgy tervezik, hogy az új intézmény egyelőre a Budapesti Kereskedelmi- és Iparkamarában kezdi meg működését és erre a célra az iparkamara vezetősége készséggel engedte át a helyiségeit. Ugyancsak az iparkamara vállalta az intézmény adminisztrációs munkálatai nagyrészeinek díjtalan elvégzését is. Ilyenformán az új intézmény fenntartását

külön költség alig fogja terhelni.

Az intézmény keretét körülbelül úgy építik ki, hogy egyesület formájában fog működni, éppen úgy, mint az Országos Hitelvédő Egyesület. Olyan tervek is vannak, amelyek szerint az új hitelvédő

intézmény fenntartási költségeit bizonyos mérsékelt díjazás formájában azok a szakmák vagy magánfelek fedeznék esetenként, amelyek vagy akik az intézmény előnyeit igénybe óhajtják venni. Az intézmény igénybevétele a szakmák vagy magánfelek részéről semmiesetre sem lesz kötelező.

A megelőző hitelvédelem új intézménye eredetileg Székács Antal felsőházi tagnak, az iparkamara alelnökének eszméje volt. Már két évvel ezelőtt felvetette a Kamarában, de akkor még senki sem mert komolyan gondolni arra, hogy a gazdasági viszonyok idáig fognak romlani, hogy végre mégis csak égetően szükségessé válik a preventív hitelvédelmi intézmény minél sürgősebb felállítása.

Sajnos, elérkeztünk idáig és

a viszonyok közeli javulását senki sem reméli.

Ezért az új hitelezővédő intézmény mielőbbi megszervezését most már osztatlanul és minden külön fenntartás nélkül kívánják a kereskedelem és ipar érdekeltségei. Nemcsak azok, amelyek a saját szűkebb szakmai körében már megcsináltak és önállóan működtetik a maguk adósnilyvántartó kataszterét vagy a rosszhiszemű adósok feketelistáját, hanem kívánják azok a szakmák is, amelyek ezzel a kérdéssel eddig behatóan nem foglalkoztak, azonban ma már szintén szükségét érzik egy ilyen központi hitelezővédő intézmény felállítását.

A megelőző hitelvédelem kiépítésének intézményéről Székács Antal felsőházi tag, az iparkamara alelnöke, a következőket mondotta:

— Én már évekket ezelőtt felvettem az eszmét, hogy meg kell csinálni a megelőző hitelvédelem intézményét. Később, az elmúlt év nyarán az érdekelték már meg is tárgyalták maguk között és így ma már nem mint egészen új dolog áll az érdeklődők előtt. A kereskedelem és ipar hely-

Stein Emil

Az öröm és meglepedés ritka egyhangúsága fogadta Stein Emilnek a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank vezérigazgatójává történt kinevezését. Sok kitűnő és kivételes ügyvezetője van a Kereskedelmi Banknak, de a beavattak régtudták, hogy a jelesek közt is az első Stein Emil, Weiss Fülöp legmeghittőbb munkatársa, jobbkeze. A kulisszák mögött tehát nem volt meglepetés, hogy ha a Kereskedelmi Bank új vezérigazgatót kap, az csak Stein Emil lehet.

Képességeiről már teljes egyhangúsággal nyilatkozott a magyar sajtó, különbség nélkül. Ritkán sugárzott egy előléptetés felé a szeretetnek oly átható melege, mint amilyen Stein Emil fogadta, új, valóban diszes és nagyjelentőségű pozíciójában. Ezek az érzelmek azonban már nemcsak a pénzembernek, a kivételes tehetségű bankárnak szóltak, hanem azt a rendkívüli népszerűségű szerepet ünnepelték, amelyet Stein Emil a magyar társasági életben betölt. A *Pénzvilág*, teljes meggyőződéssel kiváló bankvezéri képességei és kivételes megbecsüléssel szeretetreméltó személye iránt, üdvözli Stein Emil nagy pozíciójában.

A gazdák a Gyümölcs-szeszforgalmi jutaléka ellen

A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete választmányi ülésén foglalkozott a Gyümölcs-szeszforgalmi Rt. ügyével, illetve azzal a 3 és fél százalékos jutalékkal, amit a részvénytársaság szed, azonkívül pedig éles kifakadásban keltek ki a 15 pengős prémium ellen, amit a részvénytársaság az egyes pálinkafajták után fizet. A szőlősgazdák, akik a bortermelés értékesíthetlensége miatt szorult helyzetben vannak, teljes joggal emelik fel szavukat ez ellen a monopolizált vállalat ellen, amely korlátlan hatalommal diktálja a termékek árát és amellet olyan busás jutalékot számít fel magának az értékesítésért, amire a magánvállalkozás körében is alig akad példa. Mint értesülünk, a szőlősgazdák és gyümölcsstermelők panasszal fordulnak a pénzügyminiszterhez, akik az anomáliák megszüntetésére kérnek fel.

30 milliónál több a Belvárosi Takarékpénztár jelzálog-kölcsönállománya

Az intézetnek még az elmúlt válságos esztendőben is sikerült új zálogleveleket elhelyezni

A Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság múlt évben közel kétfélmillió pengőt keresett tisztán és ebből részvényenként

hat pengő osztalékot fizet.

A Belvárosiról ismeretes, hogy a hazai pénzügyzetek közül az utolsó években

aránylag a legnagyobb mértékben fejlődött

és a roppant ütemű gyarapodása mellett semmit sem engedett az intézet konzervatív vezetésének hagyományos elveiből, amelyet a Belvárosi Takarékpénztárnál oly feltétlen bizalomra érdemes férfiak, mint Székely Ferenc és Makai Ernő dr. képviselnek. Magasabb szempontokból az intézet vezetésének legnagyobb érdeme, hogy még az elmúlt kritikus esztendőben is

egy és egynegyed millió pengőt meghaladó új törlesztéses jelzálogkölcsönt folyósított

és ugyanilyen összegű újabb jelzáloglevelet helyezett el. Ezzel záloglevélkölcsön állománya már

tulszáryalta a 30 millió pengőt.

Fokozottan állt rendelkezésre a takarékpénztár a múlt évben a hitelt kereső kereskedelemnek és vállalkozásnak és az iránta megnyilvánuló nagy bizalom folytán

a kezelésére bízott idegen tőkéket ismét jelentékenyen gyarapíthatta.

Mérlegéről különben az alábbi hivatalos jelentés számol be:

A Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság igaz-

gatósága a f. hó 8-án tartott ülésében megállapította a takarékpénztár 1929. évi mérlegét, amely

1,967.836.58 pengő tiszta nyereséggel zárult

az előző évi 1,941.720.66 pengővel szemben Ennek alapján az igazgatóság, úgy mint tavaly,

részvényenként 6 pengő (12%) osztalék

fizetését hozza javaslatba. Az intézet az idei osztaléokra múlt év augusztus havában részvényenként 2 pengő osztalékot fizetett ki, minek folytán a közgyűlés után részvényenként még 4 pengő jog kifizetésre kerül.

A mérlegadatokat szerint az intézet összes üzletágai, az 1929. év kedvezőtlen közgazdasági viszonyait figyelembe véve, kielégítően fejlődtek. Az intézeti takarékbetétkönyvekben elhelyezett tőkék összege

2,268.524.32 pengővel emelkedett

és az 1929. év végén 15,768.238.78 pengőt tett ki. Az intézet kezelésére bízott összes idegen tőkék összege, a folyószámlabetétállományt és a hitelezőket is ideértve, 41,016.713.79 pengőről

42,016.413.50 pengőre emelkedett.

A váltótárca az előző évi 23,003.757.03 pengővel szemben az 1929. év végén

23,510.664.37 pengőt tett ki.

A takarékpénztár az év folyamán

1,127.628.98 pengő új törlesztéses jelzálogkölcsönt folyósított

és 1,286.028.20 pengő összegű

újabb záloglevelet helyezett el,

ami által a jelzálogkölcsön állomány 30,987.814.32 pengőre, a záloglevélforgalom pedig 27,279.430.80 pengőre emelkedett.

Ereky mégis reformál, de nincs benne köszönet

Sulygos kifogások a Vásárpénztár hitelpolitikája ellen

Kis lak áll a nagy Duna mentében — mondhatjuk el a Budapesti Takaré- és Vásárpénztár-ról, amelyről többbizben megállapítottuk, hogy ez a kis lak nagyzási mániában szenved és olyan nagyszabású, szinte fantasztikus feladatok megoldására vállalkozik, amelyek egyáltalában nem függenek össze tulajdonképpeni alapszabályszerű üzletkörüvel. Ez a fölösleges, a megszüntetésre régén megérett intézmény, amelynek eredeti feladatát tökéletesen meg tudná oldani a Községi Takarékpénztár, Ereky Károly elnöksége alatt, olyan terrénumokon igyekszik terjeszkedni, amelyek távol állanak a realitásoktól és éppen mult számunkban adtunk hírt arról, hogy ezek a tervek — csupán a kellő tőke hiánya miatt nem valósíthatók meg.

Most megint egy újabb szüsterületet szándékozik hatáskörébe vonni a Vásárpénztár. Lázás buzgalommal a kismészárosok és kishentesek hitel-ellátását akarja megszervezni, mégpedig olyan metódusokkal és fellépéssel, amely máris maga ellen irányította a mézárós-ipartestület tulnyomó többségének ellenszenvét.

A mézárósok hitelszükségeit eddig közvetlenül a nagyvágók elégitették ki, mégpedig kamatmentes hitelek formájában. Ennek a módja az volt, hogy egyik állatvásártól a következőig terjedő időre megfelelő mennyiségű árut bocsátottak a mézárósok rendelkezésére az egyesek számára megállapított hitelkeret erejéig. Marhaszár minden csütörtökön, borju- és sertészár pedig kedden és pénteken van, ezek szerint a mézárósok tehát 7, illetve 4 napi kamatmentes hitelt élveztek. Ezek a hitelek személyenként 100—1200 pengő körül mozogtak, de minthogy nem egy mézárós 5—6 nagyvágónál is igénybeveszi

egyszerre azt a hitelt, ezek egyszerre 5—6 ezer pengős hitelt is élveztek. Ez a hitel vásártól-vásárig teljesen kamatmentes volt, azon túl pedig évi 10 százalék volt a kamatteher. Amelyik mézárós nem tudott eleget tenni a legközelebbi vásárkor fizetési kötelezettségének, egyszerűen bejelentette ezt a körülményt a nagyvágónak, aki rendszerint a megadott hitelen tulmenően további 10—15 százalékkal is rendelkezésre állott, de aztán még mindig alkalma volt a többi nagyvágóhoz is fordulni hitelért. Kétségtelen, hogy ilyen körülmények közt számolni kellett bizonyos leírásokkal is, amelyek azonban, hiteles helyről szerzett értesülésünk szerint, csak a legutóbbi zavaros időkben érték el a kihitelezett összegek tíz százalékát.

A Vásárpénztár elgondolása már most az, hogy közvetlenül intézi a mézárósok hitellellátását, vagyis az igazgatóság egyenként állapítja meg, hogy a számbajövő 100—120 kismészáros és hentes milyen összeg erejéig élvezhet 24 órás kamatmentes hitelt a pénztártól. A tervek szerint a maximális hitelösszeg 2000 pengő lenne és 24 óra leteltével egynegyed százalékos heti kamattal növelné. Ez a kamattal 13 százalékot tesz ki, tehát teljes 3 százalékkal magasabb a nagyvágók által nyújtott hitelnél. Amellett pedig azért is hátrányosabb, mert ha a mézárós kimerítette a — mondjuk — ezer pengős hitelkeretét, a Vásárpénztár beszünteti a további hitelezést és ezáltal lehetetlenné teszi, hogy a mézárós tovább folytassa üzemét. A mézárós ugyanis az árut a Vásárpénztár által kiadott hitelbarca ellenében fogja kiváltani a nagyvágótól, aki azt a néhány ezreléket kitevő kezelési költség levonása után beválthatja készpénzre. Természetes, hogy ha ez a keret kimerült és a mézárós — évi 13 százalékos kamatot fizetve — egyéb kötelezettségei

miatt nem tudja a Vásárpénztárral szemben fennálló adósságát kifizetni, nem kaphat új hitelbarcát, míg eddig legalább 4—5 nagyvágónál élvezett ugyanilyen nagyságu hitelt.

A mézárósok körében elkeseredéssel beszélnek arról is, hogy a Vásárpénztár kebelében egy évvel ezelőtti megalakult hitelegylet 500—1000 pengős kétévi lejáratu kölcsönöket folyósított, amelyek törlesztési feltételei is terhesek, amennyiben egy ezerpengős kölcsön után 104 héti 11,90 pengőt kell fizetniük. Ez a kisembereknek nyújtott „olcsó” hitel igazán nem alkalmas arra, hogy a Vásárpénztár altruista jellegét kidomborítsa.

De a nagyvágók részéről is hallottunk felszólalásokat a Vásárpénztár hitelpolitikája ellen. Így kifogásolták azt is, hogy egyes protekciós egyének a megszavazott hitelek jóval tulmenő összegekhez jutnak összekötöttéseik révén. Így egy özvegyasszony, aki novemberben fizetéseképtelenséget jelentett, tízezer pengős hitelkerettel szerepelt, de mégis ötvenezer pengős kölcsönt kapott, amely a fizetéseképtelenség folytán részben elveszett. Arról is hallottunk, hogy a Vásárpénztár egy főtisztviselőjének közeli rokona olyan horribilis hitelekhez jut, amelyek nem állanak arányban sem anyagi felkészültségével, sem áruszükségletével. Mindezek a hírek, egybevetve az altruista jellegű intézmény által bevezetni szándékolt 13 százalékos kamatu hitelekkel, csöppet sem alkalmasak arra, hogy öregbítsék az egészen más rendeltetéssel alapított Vásárpénztár presztízst.

Az Erzsébet-köruton építik az első földalatti illemhelyet. Bizonyos körökből indokolatlan vádak hangzottak el az ismert László és Beetz illemhelyvállalkozók ellen, akik évtizedek óta a székesfőváros és a közönség teljes megalégedésére tartják fenn megfelelő hasznót igazán nem hozó üzemeiket. Mint értesülünk, ezek a támadások nemcsak alaptalanok, hanem a jólétiértékek elemi követelményének hibájában is leledzenek, mert a cégnek 1952-ben lejárat jogérvényes szerződése van a fővárossal, így tehát szó sem lehet arról, hogy a főváros versenytárgyalás útján adja ki az utcai illemhelyeket. Egyébként a László és Beetz-cég rövidesen igen nagy áldozatokkal megépíti az első budapesti földalatti illemhelyet az Erzsébet-köruton, a Newyork-kávéházzal szemben levő téren.

Nem épít le a Kohner-bankház. Az utóbbi napokban olyan tendenciózus hírek terjedtek el, mintha a Kohner-bankház bizonyos leépítéseket hajtana végre. Mint értesülünk, mindössze kisebb érdekltségek értékesítése történt meg, míg a konszernhez tartozó nagyobb vállalatoknál a bankház fenntartotta érdekltségét, sőt oly produktív vállalatnál, mint amilyen a Cyklop Építő Rt., még ki is szélesítette, megszerezvén a részvénytársaság részvénnytöbbségét. A hírekre állítólag Kohner Adolf báró betegeskedése adott tápanyagot, de köztudomású, hogy a ház érdemes szeniorfőnökét Kohner Vilmos báró hasonló szakszerűséggel és alaposággal helyettesíti és így nem kell attól tartani, hogy a bankház üzleti forgalmában Kohner Adolf báró betegeskedése miatt bárminő változás is állana be.

A Hungária műtrágya r.-t. mérlege. A „Hungária” műtrágya, kén-sav és vegyiipar részvénytársaság igazgatósága e hó 6-án tartott ülésében megállapította az e hó 17-én megtartandó közgyűlés elé terjesztendő mérlegét. A kimutatott nyereség az értékesítéskor alapnak 450.000 pengővel való javadalmaszása mellett eléri a mult évi eredményt, dacára annak, hogy az ország műtrágyafogyasztása az elmúlt évben jelentősen csökkent, ami a jövedelmezőséget természetesen befolyásolta; az így előállott hiányt azonban a vállalat egyéb üzletágai és érdekltségeinek jobb jövedelmezősége kipótolta s így a kimutatott 1,467.887.78 pengő tiszta nyereség kizárólag az 1929. év folyó üzleti eredményéből áll. Az igazgatóság a közgyűlésnek javasolni fogja, hogy a rendes tartalékolás mellett, úgy mint tavaly, az idén is részvényenként 4 pengő fizetessék ki osztalék fejében.

A Deutsch-féle malátagyár nem térhet át a sörgyártásra. A Pénzüvilág már megemlékezett arról az érdekes pörrel, amely a Deutsch-féle Kőbányai Malátagyár Rt. ügyében indult meg. A Deutsch-gyár ugyanis sörgyártásra akart berendezkedni, amihez azonban alapszabályai értelmében egyhangú közgyűlési hozzájárulásra volt szüksége. Ezt azonban nem tudta megszerezni, mert részvényeinek egy csekély része a sörkartell birtokában volt, ugyhogy a sörgyárak szövetségével mindig lehetetlenné tették a sörgyártás bevezetésére irányuló javaslatot. A malátagyár erre tökélmelést hajtott végre oly arányban, hogy a sörkartell részvényei töredékrészvényekké váltak és többé nem bírtak a közgyűlésen szavazati joggal. Így aztán sikerült is egyhangúlag kimondatni a sörgyártás bevezetését. A sörgyárak azonban peres utra viték az ügyet és most a Kuria végső fokozaton kimondta, hogy a töredékrészvények tulajdonosainak is van szavazati joguk és ezért a sörgyártás bevezetéséről szóló közgyűlési határozatot megsemmisítette.

Szerdai Beszélgetés

Idősb Dr. Intim István h. vezérigazgató úrral

— Mit szól Szerkesztő az épületes botrányokhoz, amelyek állandóan fölzaklatják a városháza valamikor eszendő, munkás, alkotásokkal tevékeny életét? Mi volt régen a pesti városháza? A legmodernebb, igazi nyugati nivóju munkálkodás színhelye, ahonnan a civilizáció üdítő levegője áradt az ország közéletére. Ma napirenden vannak az izgalmak, a botrányok és szomorú elégtételül szolgálhat A Pénzvilágnak, hogy ezek a skandalumok rendszerint a közüzemek tájékról kavarognak. A közüzemek vezető állásaiért, igazgatósági tagságaiért, új stallumaiért támadnak izléstelen harcok, itt helyeznek el és akarnak még a jövőben is elhelyezni nyugalomra megérett városi főtisztviselőket, itt folyik olyan wirtschafft, amely ordítóan cáfolja az üzemek altruista jellegét.

— Mióta folyik a harc a villamosközlekedés és a villamos áramszolgáltatás tarifáinak leszállításáért? Göresösen védekeznek ez ellen az érdekeltek s ez a csökönyös ellenállás előbb-utóbb már a legszegényteljesebb fejezete lesz Budapest közigazgatásának. Hogy pedig miképpen gazdálkodnak, azt megmutatja a Folkusházy-botrány, amelynek következményeit többé nem lehet elsimitani. Kétségtelennek látszik, hogy Folkusházy belebukik ebbe a skandalumba, ma már aláírják a tegnapi szörnyűkődők is A Pénzvilágnak „Folkusházy bukása” címen megjelent nagy föl-tünést keltő vezércikkét.

— Köszönet az elismerésért, kedves Vezérigazgatóm és hát hegyezhetjük a fülünket ismét, mert e héten megint forró periódus kezdődik: a Talbot-ügy tárgyalása. E héten ül össze először a kiküldött szakbizottság, amelynek rendkívül kemény diót kell megtörni, hogy a fölodott kérdést közmegelegedésre megoldja. Egyes lapok már kulissza-mögötti megegyezésről irtak, de ebből egy szó sem igaz. Tervezetek vannak pró és kontra, de hol van még a megegyezés?! Nem vitás, hogy a főváros bizottságai és közgyűlése mondja ki a kritikus ügyben a döntő szót, a közvélemény éber ellenőrzése mellett. Nem fogjuk megengedni, hogy elakadják a főváros milliós lakosságának érdekeit!

— Villamossági kérdéssről lévén szó, nyilván Vezérigazgató Ur is olvasta azt a nyilvános szemrehányást, amely a magyar nagyvállalatokat érte azért, mert az ország egyes vidékeinek elektrifikálására „kartell” alakítottak. Köztudomásu, hogy régebbi idő óta a Trust, a Salgótarjáni és a Mák foglalkozik az ország különböző részeinek a villamos-áramszolgáltatás áldásaiba való bekapcsolásával. A civilizáció primitív hadjárata ez a petróleumlámpa ellen. Korábban egymással versenyeztek a szóbanforgó nagyvállalatok, aminek a hasznát azonban illetéktelenek igyekeztek leföldözni. Vidéki kiskirályok és egyéb konelesők igyekeztek hasznot húzni a versenyből. Erkölcsi érdek volt, de a gyorsabb és eredményesebb munka érdeke is, hogy a vállalatok egymás között békésen elvégezzék a rayonozást és eldobják az eddigi káros konkurrenciá fegyvereit. Örömmel üdvözljük ezt a kézfogást és kívánjuk, hogy előbb-utóbb minden magyar viskóban villanylámpa égjen.

— Ép ily örömet köszöntjük a Nemzetközi Vásár körül kialakult nemes összhangot, a különböző gazdasági érdekeltségek egyértelmű lelkes közremunkálását arra, hogy a jubiláris kiállítás minél impozánsabban reprezentálja a magyar ipar versenyképességét. Kiemeljük itt Fenyő Miksa nyilatkozatát, amely évek során át tartó tartózkodás után a gyáripár feltétlen csatlakozását jelenti be a Nemzetközi Vásár eszméjéhez.

— És pikantéria semmi, kedves Szerkesztőm?

— Bizony kevés. Valahol azt olvastuk, hogy a Kereskedelmi Bank az egyetlen pénzintézet, ahol újabb évfáratu ügyvezető-igazgatók nem lehetnek tagjai az igazgatóságnak. Ezt ugyanis a bank alapszabályai 1922 óta elvileg tilalmazzák. Ez igaz, de tévedés, mintha csak a Kereskedelmi Bank állította volna föl ezen a téren a tilalomfát. Az 1925. évben az Angol-Magyar Bank is ilyen értelemben módosította alapszabályait, ott sem lehet ügyvezetőigazgató egyszersmind az igazgatóság tagja.

— Nagy érdeklődéssel olvastuk — és ez Szerkesztő Ur beesületére válik — a biztosítási fronton a kitalált személyi változásokkal kapcsolatban A Pénzvilág érélyes cáfolatait. Ugy hallom azonban, hogy bizonyos eltolódások mégis vannak. Így például a Fonciére vezetése fölött disz-

ponáló hatalmasságok arról győződtek meg, hogy az intézetre nem lenne hátrányos, ha az eredeti tervekkel ellentétben mégis vezérigazgatót kapna. Az idei közgyűlés ez a probléma eldöntésére is

kerül. A Magyar-Francia Biztosító reprezentatív igazgatósága viszont tényleg egy európai nagysággal erősödik: a Münchener Rückversiche-

rungsgesellschaft vezérigazgatójával. Eddig is ez a hatalmas biztosító patronizálta a külföldön a Magyar-Franciát, amely itthon a képzelhető legjobb márka: a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank lobogója alatt halad. Helyes, ha most a Münchener Rück közvetlen személyi kapcsolatokat is teremt a Magyar-Franciával, ami kétségkívül az új vezetés iránt megnyilvánuló bizalom jele.

— A bankadminisztrációk frontján az idei közgyűlések évadja is folytatja a korábbi esztendő által okozott esalódásokat. Uglátszik, hatalmas elvi elhatározás a kinevezések és előléptetések általános mellőzése. Sajnálatraméltó a derék gárda, amelyik évről-évre reménykedik, pompásan dolgozik, s amely még mindig várakozni kénytelen az ő megérdemelt konjunktúrájára.

— A viszontlátásra!

RÁRÓ

Az 1929-es esztendő fényesen igazolta a Hazai Bank klasszikus vezetését

A magyar hiteléletben a Pesti Hazai Első Takarékpénztár bankintézete: a Hazai Bank képviseli a legelőkelőbb, legfinomabb színvonalat, a legégszesebb konzervatívizmust, amelyhez

korlátlan bizalom tapad.

Ezek a jelzők egyáltalán nem túlzottak, benne gyökereznek az intézet tradíciójában, a vezetés irányító elvekben, amelyeket

Klasszikus tökéletességre emelt Szécsi Pál vezérigazgatása.

Normális időkben talán ez nem volna olyan szembeszökő, hiszen, hála Istennek, sok jó, sőt kitűnő intézet van Budapesten, de az elmúlt válságos esztendőben *brilliansan érvényesültek Szécsi Pál bankvezetési elvei*. A Hazai Bank 1929-ben, amikor körülöttünk már majdnem dögletes volt a hitelélet levegője,

egy pillanatra el nem hajlott az immobilizálódás irányában,

semmiféle hibát nem csinált, egy fillért nem vesztett és mobilitását még a legideálisabb mértéket is meghaladó színvonalon tartotta. A múlt évben több helyen, ahol egyébként szintén tradicionálisan jó a vezetés, voltak olyan periódusok, amikor az intézkedésre hivatott tényezők a *fejükhöz kaptak, gondok között jártak és konstatálniok kellett, hogy hibákat követtek el.* Szécsi Pál Hazai Bankját egy pillanatra sem közelítette meg a gondoknak ez a felhője, a Hazai Banknál

mindig minden ideális rendben volt és maradt.

De még ez a legtúlzottabb óvatosság sem akadályozta meg, hogy a bank tovább fejlődjön, gyarapodjék és részvényesei számára eredményekben prezentálhassa az iránta megnyilvánuló korlátlan bizalmat. A vezérigazgató mellett a példát mutató bankvezetés érdemében osztozik elsősorban az ő jobbkeze, dr. Rapoch Jenő ügyvezetőigazgató és Hoch József dr. ügyvezetőigazgató, aki szintén kiemelkedő kvalitás.

A Hazai Bank mérlegeredményeiről különben a következő jelentés számol be:

A Hazai Bank Részvénytársaság igazgatósága elhatározta, hogy rendes közgyűlést, melynek az 1929. üzletévi mérleg fog jóváhagyás végett előterjesztetni, j. é. február 18-ára hívja össze. A mérleg az előző évi 3,069.688.54 P-vel szemben

3,367.519.35 P bruttó nyereséget tüntet fel.

Ezen bruttó nyereségből személyi kiadásokra 819.024.54 P, dologi kiadásokra 810.339.04 P, nyugdíjakra és nyugdíjpénztári hozzájárulásokra 159.416.51 P és leírásokra 31.804.81 P hozandó levonásba, úgyhogy

a mérleg 1,546.934.45 pengő tiszta nyereséggel zárul (1928-ban 1,535.199.45 pengő).

Az igazgatóság indítványozza, hogy a tiszta nyereségből — miként az előző évben — minden 40 P n. é. részvény után osztalékra 4.50 P (11.25%), vagyis összesen 1,125.000 P fordítassék. Indítványozza

továbbá, hogy a tiszta nyereségből a tartalékalap az alapszabályszerű 90.608.58 P helyett 200.000 P-vel (az előző évben 173.998.62) javadalmazassék, miáltal az 5,000.000 P-t kitevő tőketartalékon kívül létesített tartalékalap 2,400.000 P-re emelkedik. Javasolja továbbá, hogy a Szitányi Ödön-alap további 25.000 P-vel javadalmazassék. A mérleg egyes tételei a következőképpen alakulnak: A váltótárca 21,197.880.97 P állományt tüntetnek fel.

A bank által kezelt betétek és idegen tőkék a takarékkönyvecskékre elhelyezett betéteknek 1,221.002.23 pengővel történt növekedése folytán 40,819.811.06 pengőre emelkedtek.

Az értékpapírtárcának 2,468.637.95 P-ről 2,576.483.82 P-re, valamint a pénzintézeteknél és egyéb vállalatoknál fennálló érdekeltségeknek 5,600.110.73 pengőről 5,834.812.23 P-re történt emelkedése arra vezethető vissza, hogy a bank egyrészt átvette az érdekkörébe tartozó vállalatok alaptőkeemelésé alkalmából kibocsátott új részvényeket, másrészt a Magyar Wayss és Freytag Rt.-nél vállalt részvényérdekeltséget. Malomrészvényeinek és tárcájában levő néhány nem jelentékeny tételt képviselő részvény árfolyamának csökkenése a mérlegben, megfelelő leírásokat tett szükségessé, ez azonban teljes összegben a folyó üzleti nyereségből történt, anélkül, hogy jelentékeny vállalati érdekeltségeket magában foglaló részvénybirtokának a pengőmérleg felállítására alkalmából megállapított alacsony értékelése változást szenvedett volna. A „Betétek és hitelezők” tételének a bármikor mobilizálható aktívakkal való szembeállítására

rendkívül kedvező mobilitásról

tesz tanuságot.

A két fakartell fuziójától a piac egészségesedését várják. Az utóbbi időben az ország faellátását a Tűzifabehozatali és Értékesítő Rt. végezte. Ez a fakartell néven ismert alakulat, amely mindig a fa világgpiaci árának megfelelően, szolid keretek közt dolgozott, legutóbb versenyitársat kapott a Kalória Rt.-ban. A két részvénytársaság, mint értesülünk, most a Tűzifabehozatali keretében fuzionált egymással, ami nézetünk szerint már csak azért is szükséges volt, hogy létrehozza a fapiacon az annyira szükséges konszolidálást és szigorú egységáruk megteremtésével megakadályozza az önköltségi áron alul való eladást, ami sorozatos bukásokra vezetett. Az egységes fakartell működése elé fokozott reményekkel tekintenek a kereskedők, akik a piac fellendülését várják ettől az igazán legjobbkor jött fuziótól.

203.345 pengőt keresett a Király Serfőző. Feltűnő üzleteredményről számolt be a Király Serfőző Rt. a múlt év szeptember 30-án lezárt 1928—29. évi mérlegében. A mérleg ugyan 10.527 pengő veszteséget mutat ki, de ez tulajdonképpen 203.345 pengő nyereségnek felel meg, mert a kimutatott veszteség az előző évről áthozott 213.873 pengő veszteség folytán állott csak elő. Ezt a jelentős veszteséget, amely a részvénytársaság részvényitőkéjének közel negyedrészt teszi ki, sikerült a szerencsés üzletvitel következtében egyetlen üzletév alatt csaknem teljes egészében megkeresni és ezáltal annullálni.

Az Angol-Magyar Bank mobilitása: 92 százalék

Az intézet 132 millió pengő idegen tőkét kezel és az elmúlt válságos évben veszteségek nem érték

Javaslat az Anglobank pesti intézetének beolvasztására

A most megjelenő bankmérlegek különösen tanulságosak, mert a múlt év tudvalevően a magyar közgazdasági és hitelélet válságos esztendeje volt. Pénzügyintézetünk ebben a krízisben mutatták meg igazán, hogy alapjaik szilárdak, megrendíthetetlenek és a legtöbbször vezetése kitűnő. Ez az elismerés az elsők között jár ki az Angol-Magyar Banknak, amely a viszonyokhoz képest kitűnő mérleget tett közzé, amelynek számadatai az üzletágak jelentékeny fejlődését, az intézet példás mobilitását és a bank iránt külföldön s belföldön megnyilvánuló

nagy és egyre fokozódó bizalmat igazolják.

Nagy dolog, amire különben a hivatalos jelentés is hangsúlyozottan rámutat, hogy az intézet 2.6 milliárdos forgalma és 315 millió pengős váltóleszámitolási forgalom mellett

az Angol-Magyar Bankot fizetésképtelenségek-ből eredő veszteség alig érte.

A múlt évben lebonyolított nagyarányú sikeres tőkeszaporítás eredménytöbblete tulajdonképpen a mostani mérlegben még nem juthat kifejezésre, de a tranzakció folytán tovább kiépített külföldi kapcsolatok előnye az intézet állandóan élvezi.

A fejlesztésre irányuló folytonos tevékenység egyik szembeszökő eredménye az igazgatóság javaslata az Anglo-International Bank Ltd budapesti fióktelepének az Angol-Magyar Bankba való beolvasztására nézve. Új, jelentékeny vagyonszaporulathoz, illusztris klientélatöbbletű és rendkívüli értékű új külföldi kapcsolatokhoz jut ezzel az Angol-Magyar Bank, amelynek igazgatóságában

az új összeköttetést a világ hiteléletének egyik legillusztrisabb alakja, Bark Péter fogja képviselni.

Egyébként az egész mérlegjelentésen végigvonul az a színvonal és látókörf, amelyet Fleissig Sándor és Kálmán Henrik reprezentálnak.

Feltűnő részlete a jelentésnek, hogy

az adóteher az előző évinél többszázszáz pengővel volt magasabb,

ami persze erősen befolyásolta a tiszta nyereség értékét. Ideje volna már, hogy

a pénzügyintézetek szembeszálljanak ezzel a kincstári politikával,

amely a részvényreform jelszavával szokott hangukat kelteni, de egyre többet markol el a részvényeseket illető jövedelmekből.

A hivatalos jelentés szerint, az Angol-Magyar Bank Rt. igazgatósága február 8-án tartott ülésében állapította meg az 1929. üzletév zárószámadatait. Az eredmény számla szerint az intézet

8,150.089.66 pengő bruttó nyereséget ért el

az előző évi 7,287.211.26 pengővel szemben. A tiszta nyereség

3,482.618.92 pengő (tavaly 3,477.339.46 pengő).

A nyereség felosztása tekintetében az igazgatóság azt a javaslatot fogja a február 27-ére egybehívandó 39. évi rendes közgyűlés elé terjeszteni, hogy abból osztalékul a múlt évihez hasonlóan 2,520.000 pengő, vagyis

részvényenként ismét 7 pengő (14%)

fizetessék ki, a tartalékalap gyarapítására az alapszabályokban előírt 90.228.81 pengő dotáció helyett 250.000 pengő, az Elismert Vállalati Nyugdíjpénztárnak 150.000 pengő adassék, a nyugdíjtartalék növelésére 175.000 pengő fordítassék, a bank alkalmazottai Segítőegyesületének 25.000 pengő adományozassék, az igazgatóság alapszabályszerű tantiémjére 190.457.62 pengő használtassék fel (a múlt évi 243.114.86 pengővel szemben), míg a fennmaradó 172.161.30 pengő az 1930. üzletév számlájára vitessék át.

A fenti eredmény tisztán a folyó üzletből származik. Ugy a személyzeit mint a dologi költségek terén

az egész vonalon megtakarítások érettek el,

melyeket jórészt ellensúlyozott az újonnan megnyitott négy vidéki fiók költség-többlete. Hogy az alább közölt forgalmi számoknak és a mérleg egyes tételeinek növekedése, valamint a nagyobb bruttó-nyereség és az előírt költségmegtakarítások ellenére a kimuta-

tott tiszta nyereség csak egy csekélységgel emelkedett, az arra vezetendő vissza, hogy

az adóteher az előző évinél több százszáz pengővel volt magasabb,

az egyéb közterhek pedig szintén jelentékenyen szaporodtak.

A bank kimutatott saját tőkéi az előző évi 31½ millió pengővel szemben immár 40 millió pengővel szerepelnek a mérlegben.

Az új tőke hozama csak az 1930. évben fog kifejezésre jutni; az újkibocsátású részvények is csak 1930. évi szelvényekkel ellátva.

A mérleg főösszege egy-egy oldalán 196 millió pengő, az előző évi 173 millió pengővel szemben. A forgalmi adatok is megfelelő emelkedést mutatnak: az 1928. évi 5.8 milliárd pengővel szemben az 1929. évben 7 milliárd pengőre emelkedett

az összeforgalom a főkönyv egyik oldalán, a pénzforgalom 2.3 milliárd pengőről 2.6 milliárd pengőre emelkedett.

Az 1929. év folyamán az intézet 315 millió pengő összegű váltót számított le (1928-ban 285.1 millió pengőt) és e nagy forgalom ellenére

fizetésképtelenségekből eredő veszteség alig érte. A betétállomány az előző évi 75.3 millió pengőről 84.8 millió pengőre szaporodott,

a 6.3 millió pengő összegű külföldi bankbetétek beleszámítása nélkül. A hitelezők (nem betét jellegű folyószámlák) tétele 40.8 millió pengővel az előző év színvonalán maradt

A bank által kezelt idegen tőkék összege tehát 132 millió pengő,

Télen

a legkellemesebb és legdivatosabb utazás a napfényes, meleg

Algier—Tunis

44 saját modern szálló, 300 saját autó.

Legkedveltebb utirány:

Marseille—Algier—Blida—Aumale—Bou-Saada—Biskra—Timgad—Lambése—Constantine—Tunis—Karthago
Marseille

Felvilágosítással szolgál:

FRENCH-LINE

hajóstársaság irodája:

Budapest, VIII. k., Baross-tér 3. szám

Telefon: József 376-41

A Vigadó-téri Menetjegyjroda és összes fiókjai.

az 1928. év végén kimutatott 121 millió pengővel szemben. A forgalomban lévő saját kibocsátású 7½%-os dollár- és font-záloglevelek állománya az előző év színvonalán mozog.

A fenti 84.8 millió pengő összegű betétállománnyal és 6.3 millió pengő külföldi bankbetétekkel, összesen tehát

91.1 millió pengővel szemben 82.6 millió pengő összeg áll rendelkezésre elsőrendű mobilitásu vagyontételekben.

nevezetesen pénztári készletek 12.4 millió pengő (tavaly 7.5 millió pengő), a váltótárca 63.1 millió pengő (tavaly 61.3 millió pengő) és a tőzsdén jegyzett kurrens értékpapírokra és árukra nyújtott előlegek 7.1 millió pengő összegben, ami

igen kedvező mobilitást jelent.

Az adósok tétele az üzlet növekedésének megfelelően, az előző évi 53.6 millió P-ről 65 millió P-re emelkedett.

A bank alkalmazottairól és nyugdíjasairól való továbbmenő gondoskodást célozza a közgyűlés elé terjesztendő az a javaslat, mely szerint az Elismert Vállalati Nyugdíjpénztár járulékalapjának arányszáma az eddigi 60 százalék helyett 70 százalékban állapíttassék meg, továbbá a régi nyugdíjasok eddigi 50 százalékos nyugdíjarányszáma 57½%-ra emeltesék fel.

Az igazgatóság ugyanebben az ülésben elhatározta, hogy a közgyűlés elé javaslatot fog terjeszteni

az Anglo-International Bank Ltd budapesti fióktelepének az Angol-Magyar Bankba való beolvasztására nézve.

Indítványozni fogja továbbá, hogy a londoni Anglo-International Bank Ltd. képviselője gyanánt ennek az intézetnek vezérigazgatója: Bark Péter, G. C. V. O. az orosz cári birodalom volt pénzügyminisztere, az igazgatóság új tagjául választassék meg.

A Szeged-Csongrádi Takarékpénztár kitűnő üzleteredménye

Az ország egyik legrégebb, legnagyobb vidéki pénzügyintézete, a 86-ik születésébe lépő Szeged-Csongrádi Takarékpénztár, február 15-én tartja évi rendes közgyűlését, amelyen beterjesztésre kerül az elmúlt üzletéről szóló jelentés. A mérleg adatai beszedés cáfolatúlag szolgálhatnak annak az elvetemedett aknamunkának, amely a nyár folyamán alantas rágalmak terjesztésével akart runt előidézni ennél a nagymultú és mindenkor a legkorrektebb üzleti elvek szerint működő és elsőrangú pénzügyintézetnél, mondanunk sem kell, hogy teljesen eredménytelenül. A Nemzeti Bank és a P. K. a rémhírterjesztés első órájában teljes tekintélyükkel odaállottak a méltatlanul meghurcolt takarékpénztár mellé, amely most produkált mérlegének számadataival ékesszólóan bizonyítja, hogy

mobilitása egyetlen pillanatra sem rendült, de nem is rendülhetett meg

és hogy *betevei bizalmát teljes mértékben bírja.*

Az imponáns adatokat felsorakoztató mérleg 3,741.641 pengő saját tőke mellett

630.424 pengő tiszta nyereséget mutat fel,

tehát a saját tőkének közel hatodrésztét. De ha a saját tőkét a betétekkel hasonlítjuk össze, az arány még kedvezőbb, mert a *könyvecskékre elhelyezett betétek 10,802.448, a folyószámlára elhelyezett betétek és a hitelezők 5,241.337 pengővel szerepelnek, ami fényesen igazolja a takarékpénztár által a közönség részéről élvezett rendkívüli bizalmat.*

A váltóállomány 22,817.186 pengőt tesz ki, amellyel szemben a reeszkompt 8,562.107 pengőre rug. A készpénzállomány 654.191 pengő, a bankkövetelések 492.507 pengővel szerepelnek.

Jelzálogkölesönöket 2,018.577 pengő összegben folyósított a Szeged-Csongrádi Takarékpénztár,

amely elsősorban a környékbeli parcellázások révén birtokhoz jutottak hitelgényeit elégitette ki, mindig a legnagyobb megértést tanúsítva.

A tradicionális szellemben vezetett és gesztói arányával az ország első pénzügyintézeteinek sorában helyet foglaló takarékpénztár irányítása *Kozma Ferenc* m. kir. kormányfőtanácsos, vezérigazgató kipróbált kezében van, akinek kitűnő kvalitásai és szakértelme garantálják a nagymultú pénzügyintézetnek még az eddiginél is nagyobb fokú fejlődését.

A szerkesztésért és kiadásért felel

RÓNA BÉLA

Igazgató FÉNYES KÁLMÁN

Postatakarékpénztári csekk-számla: 5172.